

Kinka larriak lotsatuta

Estu dira herritarrak, soldatak galdu dituztelako, etxebizitza ordaindu ezinik dabiltzalako, aurrezki denak irentsi dituztelako, batzuetan zer jan ez daukatelako. Asko eta asko, oraindik ez dira ausartu Caritasera edo udaleko gizarte zerbitzuetara joaten, norik ikusiko beldurrez, eta haien ustez, norberaren porrot ikaragarria dena onartu ezinik.

| ONINTZA IRURETA AZKUNE |

ARGAZKI PRESS

Barakaldoko Berri Otxoak elkartearen protesta. Elkarteko kide Ainhoa Irazabalen ustez, hala izan beharko ez balu ere, krisi honetan kalera ateratzen denak, borroka egiten duenak, lortzen du zerbait, etxean geratzen denak ezer ere ez.

TRISTE DIRA AZPEITIAN (Gipuzkoa). 14.000 biztanle inguru dituen herrian ohikoa zen bertatik atera gabe lan egitea. Altzairuak eta altzariak azpeitiar askori ematen zieten jaten. Krisiaren ondorioz bi sektoreak dira gainbehera. Maila dotorean bizitzen ohitutako herriak kolpe galanta hartu du.

Azpeitiko Udaleko Gizarte Zerbitzuen datuen arabera, 2008an gizarte bazterkeria

egoeran zeuden 111 familiak laguntza ekonomikoa jaso zuten. 2012an 396 familiak behar izan zituzten era bateko edo besteko laguntzak. Lau urtean gorakada ikaragarria izan da. Alabaina, Edurne Zubia Gizarte Zerbitzuetako arduradun teknikoak adierazi digunez, “pobrezia orain hasiko da ugaltzen”. Aurki Gizarte Zerbitzuetako bulegoetara hurbilduko diren herritarren nolakotasu-

na errepasatu du: batzuk langabezia kobratzen ari dira oraindik baina bukatzen zaizkion ezer gabe geratuko dira. Beste batzuek bi etxebizitza dituzte eta familia horiek automatikoki gizarte laguntzetatik kanpo geratzen dira. Gurasoek edo anai-arrebek mantentzen dituzten familiak ere badira, baina hori ere ez da betiko. Beste mota bateko familiak ere espero ditu Edurne Zubiak Gizarte Zerbitzuetako bulegoetan, behar gorria izan arren, orain arte laguntzarik onartu nahi izan ez dutenak, hain zuzen. Herritar bat baino gehiago joan da Udalera, beste arrazoi bat tarte, egoera ekonomiko itogarria kontatzera. Etxean inolako diru sarrerarik ez zeukan ama batek kontatu zuen, seme-alabentzako aurreztutako 3.000 euro zituela eta horri

tiraka hasi beharko zuela. Laguntza soziala jasotzeko zakuan sartu arren, uko egin zion eskaintzari. Diru-laguntzak ez ezik elikagaiak ere eskaini zaizkie hainbat azpeitiarri, diskrezioz lan egiten duen boluntario talde baten bidez. Askok ez du horra jo nahi. Baina, behar gorrian badira zergatik ez onartu laguntza? “Maila batean (batzuk oparotasun ederrean) bizi izan denaren buruan, beste era bateko herritarrak joaten dira Gizarte Zerbitzuetara edo Caritasera, pobrezian daudenak. Noizbait gutxietsi dituzun horiek doazen tokira joan behar duzula onartzea oso gogorra da”. Porrot egin dutela sentitzen dute, eta besteek zer esango duten beldur dira.

2008tik 2012ra oinarrizko errenta jaso duten azpeitiarren kopurua asko igo bada ere, Edurne Zubiriaren ustez, udazkenetik edo datorren urtetik aurrera laguntza eskatzaileak dezente gehiago izango dira. Nolabait esatearren egoera larriak ugaldtu egingo dira eta herritarrei gero eta arruntagoa egingo zaie Gizarte Zerbitzuetara jotzea.

Seme-alabak ere deseroso daude

Azpeitiko Udalaren esku-hartze programan gero eta familia gehiago ari da parte hartzen. Seme-alabekin arazoak dituzten gurasoek jotzen dute laguntza eske. “Familia horietako batzuk oso normalizatuak dira, baina zein balore ari gara transmititzen seme-alabei? Eman, eman, eman... materialki eman. Baina zenbat denbora ego-

ten gara haiekin hitz egiten? Zenbat muga ipintzen dizkiegu? Zenbateraino kontrolatzen ditugu?”. Krisi ekonomikoak harreman horiek azaleratu ditu; gurasoak gaizki daude egoerak estututa, seme-alabek nahi adina baliabide material ez dute gurasoek ez daukatelako. Deigarria da Azpeitiko Udalak familientzako ateratako esku-orria. Hauxe du izenburu: *Daukagunagatik baloratu ordez, garenagatik baloratzen basteko garaia da*. Familientzako oharretan honakoa irakur dezakegu: “Aurtengo Gabonetan opari bakar bat izatea, nire seme-alabek tableta ez izatea, mugikor zaharrek jarraitzea, etxean Interneti baja ematea, ikasturte amaierako bidaiara ez joatea bezalako erabakiak hartu beharko dira elkarrekin”.

Ekonomikoki larri egonda

ere, bigarren mailako “beharrak” uzteko zailtasunak ditu herritar ugari.

Familientzako esku-orrian beste esaldi hau ere ondo argigarria da: “Inguruko enpurrean irudia mantendu nahia eta bakoitzak berea egin behar duela pentsatzeak laguntzarik ez eskatzea eta familia isolatzea eraman gaitzake”. Tabua da inguruko ezinean zabiltzala esatea. Galdera bota digu tupustean Zubiak: “Zuri gustatuko al litzaizuke auzokoak galdetzea ea laguntzarik behar al duzun? Ez dut uste horretarako prestaturik gaudenik. Profesionalen aurrean ere nekez hitz egiten dute. Hemen, bi gizarte langile azpeitiarrak dira eta gero eta jende ezagun

gehiago etorriko zaie. Egoera hori saihesten saiatuko gara, bestela gaizki sentituko dira. Gauza bat da esatea etxean laguntza behar duen adinekoa daukazula eta beste bat ez daukazula zer jan”.

Gizarte Zerbitzuetako langileak izanik, kontu tristeak eta gogorrak entzuteko aukera ugari izaten du Zubiak, eta horregatik, baikor izatea gustatzen zaio. Hondoan jota sentitzen diren herritarren panoramari ere, alde ona aurkitu nahi dio: “Gure aurrekoen familia

giroa, baloreak, galdu ditugu, nahiz eta materialki gutxi eduki zioriontsuagoak ziren. Depresioz eta bakardadez inguratuta gaude. Arinkeria bizi izan gara, krisiak beste irakurketa bat egiteko aukera emango digu, gauzak edukitzeaz gain, beste mila gauza daudela ikasiko dugu”.

“Zuri gustatuko al litzaizuke auzokoak galdetzea ea laguntzarik behar al duzun? Ez dut uste horretarako prestaturik gaudenik”

**Edurne Zubia
Azpeitiko Udaleko Gizarte Zerbitzuak**

“Barneratuta daukate zer den beharrezkoa. 14 urteko alabak Internet behar du etxean, liburutegikoak ez du balio; etxeko kide bakoitzak sakelako bat behar du. Hori dena ezbaian jartzerakoan konturatzen dira egoeraz”

**Fatima Otegi
Caritaseko kidea**

Krisiak gaixotu egiten gaitu

INIGO MELCHOR ARMIÑOK Barakaldoko Zaballa Osasun Zentroan hiru urte daramatza familia mediku. Ez da ohikoa gaixoak etxean bizi duen larrialdi ekonomikoaz zuzenean hitz egitea. Alabaina, sendagileari ez zaio oso zaila egiten zantzuak hartzea. Melchorrek esan digunez, medikuak ez dira morboogatik galdezka ibiltzen, baina adibidez, jakin behar dute gaixoak zergatik ez duen botika hartzen. Gero eta sarriago ari zaio gertatzen gaixoak botika ez hartzea, ordaintzeko dirurik ez daukalako. Ez du uste inolako ondoriorik izango duenik, baina Melchor gaixoaren historia klinikoan honela idazten hasi da: “Halako gaixo ez da sendagaia hartzen ari, ez daukalako erosteko dirurik”.

Uste izatekoa da langabezia geratu denari, hilaren bukaerara iritsi ezin denari, egoerak osasun arazo psikologikoak edo psikiatrikoak eragingo dizkiola. Baldintza ekonomiko kaskarrek egoera fisikoan ere badute ondorioa, ordea. Melchorrek, artatu zuen erakuntzako enpresa gizon baten adibidea eman digu. Enpresariak hiru urte zeramatzan familia medikuarengana joateko beharrik gabe. Melchorrengana joan

zenez enpresako langileak kalera boteak zituen eta bigarren etxebizitza saldua. Lasaigarriak eta antidepresiboak hartzen ari zen. Lehen baino okerrago jaten hasi zen eta kirola egiteko grina gutxi zeukan. Ondorioz, tentsioa igo zitzaion eta kolesterola agertu zitzaion. Arazo kardiobaskularrak izateko atea irekia utzi zuen.

Beste adibide bat ama-alabena da. Gauza larririk izan ez arren, katarroak sarri harrapatzen zituzten. Inigo Melchorrek galdetu zion amari ea neguan berogailua pizten zuten, eta amaren erantzuna: “Argindarra ordaintzeko baldin badaukagu bai, eta bestela ez”. Melchorrek ondoko gogoeta egin du: “Hotzaren eta katarroaren arteko lotura zientifikorik ezin da egin, baina litekeena da esate baterako etxeko beroa ez galtzeko gelak ondo aireztatu gabe edukitzea”.

Badira zeharka eta ezkutuka ibiltzen ez diren gaixoak. Medikua adineko andreari barazki, arrain eta fruta gehiago jateko agintzen ari zitzaion. Hauxe erantzun zion: “Jaki garestienak aipatzen ari zara. Nik dendako saltxitxa arruntenak hartzen ditut, merkeenak direlako”.

Caritasera nor doa?

Gipuzkoako Caritasen egoitza nagusian izan gara, Donostian, eta Jon Telletxeak eta Fatima Otegik hartu gaituzte. Lehenak atzeritarrekin egiten du lan eta bigarrenak bertakoekin eta Espainiako Estatukoekin. Krisi ekonomikoak gogor jo duenean, duela urte batzuk estu-estu ibili eta Caritasen laguntza behar izan zuten horiek itzuli dira. Gizarte laguntzarik gabe edo gutxirekin bizitzea lortu zuten, eta berriro atzera egin dute. Ohituta daude beti krisian bizitzen, baina etsipena eta nekea nabari zaie. Fatima Otegiaren ustez, “ez da erraza horrela bizitzea, sufritzen ari dira”, eta Jon Telletxeak gaineratu duenez, “etorkizunerako irtenbiderik ez dute ikusten”. “Betikoak” izan dira Caritasera jotzen lehenak beraz, baina jada ez dira bakarrak. Beste maila sozio-ekonomiko bateko herritarrak ere agertu dira, tantaka bada ere. Hemengo jendea da, bizitza eroso izan duena. Deskripzio zehatza egin du Otegik: “Oporrak Eguberritan, Aste Santuan eta udaran; bi etxe; bi-hiru langileko iturgintza enpresa txikia daukana. Ez dio inork deitzen, beraz langileak bota ditu. Hipotekatutako lokala ezin du ordaindu, etxea galdu du lokala abalatzegatik. Ez dauka diru sarrerarik, baina bi etxe dituen ezin du diru-laguntzarik jaso... Oso gogorra da, leku guztietatik daude lotuta”. Ez dute

Caritasera jotzen ezintasun ekonomikoak hasi berrikan, ohikoena zor ikaragarriak dituztenean, etsi-etsian, laguntza eskatzea da. Hipoteka ordaindu ezinik dabilenez, interesak biderkatu egiten zaizkie eta Caritas berak ere eskurik bota ezin dienean iristen dira: “Egoera jasanezinetan etortzen dira eta guk oinarritzko eskaeretan baino ezin diegu lagundu. Nola kendu etxearen zorra? Askotan azkeneko momentuan datoz, epaitegietan daudela”. Gizarte Segurantzarekin eta Etxebiderekkin egoerak arintzen saiatzen dira.

Azpeitiarrak ez dira laguntza eskatzeko lotsa diren bakarrak. Jon Telletxearen iritziz, “hau ez da Madril edo Bartzelona, denok ezagutzen dugu elkar. Herriko parrokietara edo hona (egoitza nagusira) etortzea kostatzen da. Kasu larrienak datoz oraingoz”. Caritas alkoholikoekin, behartsuekin eta jantoki sozialekin lotzen du jendeak eta bizitza maila eroso izan duenak honela dio: “Ni Caritasera? Ez naiz behartsua” edo “Orain arte nik eman dizkiot diru-laguntzak Caritasi!”. Ataka estuan bai, baina batzuk etxeko lanak egin gabe joaten dira Caritasera. Ez beti kudeatzaile txarrak direlako, baizik eta etxeko lanak egiten hasteak egoera onartzea esan nahi duelako. Telletxeak ikusitakoa kontatu digu: “Bizi maila oso onean zenbat urtez bizi izan

diren pentsatzen duzu, haiek orain ari dira konturatzen ezin dutela Internet eduki, ezin dutela sakelakoa mantendu”. Eta Fatima Otegi segi du: “Barneratuta daukate zer den beharrezkoa. 14 urteko alabak Internet behar du etxean, liburutegikoak ez du balio; etxeko kide bakoitzak sakelako bat behar du, umeak paga behar du. Hori dena ezbaian jartzerakoan konturatzen dira goeraz”.

Ezin da gaiaz hitz egin

Azpeitiko Udaleko Edurne Zubia langilearen ildo beretik jardun dute Otegi eta Telletxeak, modu onean bizitako familien hondoratzea tabua da, sufritzen ari denak ez du bistaratu nahi eta aldamenekoak sarri ez daki nondik jo. Fatima Otegi konparazioa egin digu: “Caritasen boluntarioak eta herritarren diru-laguntzak bikoiztu egin dira, baina etxepean obrak egin eta langabezian dagoenak bere zatia ordaindu ez duelako bizilagunak gai gara epaitegira jotzeko. ‘200 euroren partez 50 ipintzerik ba al duzu?’. Ez gara horrelako akordioetara

“Caritasen boluntarioak eta herritarren diru-laguntzak bikoiztu egin dira, baina etxepean obrak egin eta langabezian dagoenak bere zatia ordaindu ez duelako bizilagunak gai gara epaitegira jotzeko”

Fatima Otegi
Caritaseko kidea

iristen. Solidarioak gara, baina etxepekoarekin...”. Parkeko adibidea da bestea. Gurasoek badakite alboko gurasoek haurra hurrengo eguneko eskola bidaiara bidaltzeko dirurik ez dutela. Laguntzeko prest daudenak ez dira ezer esatera ausartzen eta premian dagoena hitz egiteko lotsaz dago.

Barakaldon, Berri Otxoak elkarte

Ainhoa Irazabal barakaldarra Berri Otxoak plataformako kidea da. Bazterketa sozialaren eta eskubide sozialen alde egiten du elkarteak. Irazabalek lau urte daramatza informazio bulegoan beharren diren herritarrei diru-laguntzak kudeatzen laguntzen. Bi

motako herritarrak datozkio azken aldian: langabezian eta inolako laguntzarik gabe, 300-400 euroko pentsioa duen ama zahararekin bizi diren seme-alabak, batetik, eta bestetik, bikote gazteak umeekin, etxebizitzaren hipoteka bizkarrean dutela. Azken horiek, bi soldata zituztenean moldatzen ziren, baina bakarrarekin hipoteka ordaindu,

Beti dago lehen aldi bat edozertarako...

Bizikleta gaineko lehen abenturarako. Eta askoz gauza gehiagotarako ere bai; erosketa supermerkatuara joan gabe egiteko, adibidez. Iritsi zaizu EROSKI online estreinatzeko unea. Eta lehen aldia duzula ospatzeko,

10€

oparituko dizkizugu online egindako lehendabiziko erosketan.

EROSKI online Supermerkatuan 80 €-tik gorako eskaerarako balio du.

EROSKI online
zurekin

eroski.es

JUANAN RUIZ / ARGAZKI PRESS

Argazkian Arabako Elikagai Bankua. Larrialdi ekonomikoan dagoen askori eskaini zaio elikagaiak honela eskuratzea, baina batzuk lotsaz ez dira toki horietara hurbiltzen.

jan eta haurrak haztea ezinezkoa zaie. Senideak jada ez dira laguntzeko gai, nor bere burua mantetzen nahiko lan du. Barakaldok krisi ekonomiko latzak bizi izan ditu eta bizirautea nekeza egiten zaion sektore zabalago dago herri horretan. Hala ere, Irazabalek orduak egiten dituen informazio gunera maila sozio-ekonomiko hobegoko jendea azaltzen hasita dago: “Etxea galdu dutenak etorri dira informazio bila. Kanean ikusten dituzu eta ezin duzu imajinatu horiei gertatu zaientz, arropagatik, hitz egiteko moduagatik, jende prestatua delako... Denoi gerta dakiguke, behekoari bakarrik ez. Sistema nola dagoen ikusita inor ez dago salbu”.

Aurpegia emateko ausardiarik ez

Etxea galtzeko zorian direnei, Berri Otxoak elkarteak kideek esan diete babestuko dituztela, haien egoera publikoki salatzen lagunduko dietela, baina aurpegia beraiek eman behar dutela. Askok ezetz esan diete, dauden egoeran egonda auzokoek, lagunek eta ezagunek jakiterik ez dute nahi. “Zoritzarrez, gaur egun borrokatzen ez duenak ez dauka zer

eginik. Telebista piztu besterik ez dago, aurpegia ematen ari denak lortzen du zerbeit. Etxean zokoratuta geratzen bazara ez daukazu ezer, hori da bankuek eta erakundeek nahi dutena, zaratarik ez ateratzea. Herritar guztiek laguntzak berdín jasotzeko aukera izan beharko lukete, baina ez da horrela gertatzen”.

Ainhoa Irazabalen ustez elkarteak biltzen ari dira, baina herritar solteak ez: “Berde gaude, otsoari belarriak, buztana, eta dena ikusi arte ez dut uste hau mugituko denik”

Irazabalen ustez, etxe kale-ratzeen kontrako elkarteak, lan duinaren aldekoak, langabe-tuen taldeak, arrazismoaren kontrakoak... elkartzen ari dira, baina herritar solteen arteko arrimurik ez du nabari: “Berde gaude, otsoari belarriak, buztana, eta dena ikusi arte ez dut uste hau mugituko denik”. Informazio gunera laguntza bila joan zen gaztea

etorri zaio gogora. Langabezia dago, bikotekidea eta haurra ditu. Duela urte batzuk, hura ere borrokatzera kalera ateratzen omen zen, baina Irazabali onartu zion, gehiengoak bezala, orain tabernan hitz egiten duela bere itolarriaz eta gertatzen ari denaz. Aspaldi ez dela manifestazioren batera joan. ■

